

Kartverket
 Øystein Jåstad
 Postboks 600 Sentrum
 3507 HØNEFOSS

Deres ref.
 10/00959-203

Vår ref.
 15/668-9/LLH

Dato
 18.04.2023

Nesbyen kommune – klagesak 2023/2, 3, 4 og 5 – Havardsgard/Havasgard – tilråding

Kartverket gjorde 08.06.2022 vedtak om skrivemåten av en rekke navn i Nesbyen kommune. Ett av disse vedtakene, gårdsnavnet *Havardsgard* (og avledede navn) ble påklaget av en av eierne med ønske om skrivemåten *Havasgard*. Kartverket reiste klagesak 05.01.2023, og kommunen har gjennomført høringsrunde. I den nye høringsrunden kom det inn uttalelse fra Nes Historielag, som støtter klager.

Objekttype og gnr/bnr	Vår forrige tilråding (16.09.2016)	Kartverkets vedtak (08.06.2022)	Klagers ønske
Gård (73)	Havardsgard, jf. uttalen /ha`vaska/ i Norske Gaardnavne.	Havardsgard	Havasgard
Bruk (73/1)	Tongard er navn på en liten stripe på dette bruket, og kan eventuelt stå som eget oppslag. Eventuelt kan Havardsgard og Tongard brukes, jf. gårdsnavnet.	Havardsgard	Havasgard
Bruk (73/4)	Havardsgardsrydningen, jf. gårdsnavnet.	Havardsgardrødningen	Havasgardrødningen
Bruk (73/9)	Havardsgard for hovednavnet, jf. gårdsnavnet. Dersom navnet Grøtodden skal tas med i bruksnavnet, Side 4 av 5 må det reises navnesak på dette	Havardsgard og Grøtodden skog	Havasgard og Grøtodden skog (gjelder kun navnet Havardsgard)
Bruk (73/17)	Havardsgardsremmen for hovednavnet, jf. gårdsnavnet. Dersom navnet Gaukerud skal tas med i bruksnavnet, må det reises navnesak på dette	Havardsgardremmen i Gaukerud	Havasgardremmen i Gaukerud (gjelder kun navnet Havardsgard)
Bruk (41/24)	(Var ikke med i vår forrige tilråding)	Nørdre Havardsgardengi	Nørdre Havasgardengi

Klager viser til at gårdsnavnet kommer av mannsnavnet *Hav*, ikke *Håvard*, og at det ikke finnes eksempler på at navnet er skrevet med -rd- i gammelnorsk eller dansknorsk. Nes historielag viser til uttalen av navnet, og at det er uttalen som skal ligge til grunn for skrivemåten. Historielaget viser også til lokal tradisjon for *Havasgard*, og til en kirkebok fra 1745 med denne skrivemåten.

I denne saken er det ikke tvil om uttalen av navnet. I tillegg til uttaleopplysningene i de tidligere sakspapirene er uttalen /ha:ˈvaska:/ er også belagt i Bustadnamnarkivet (1954). Spørsmålet blir dermed hvordan denne uttalen best kan gjengis i skrift, også med hensyn til navnets opphav/betydning og skrifttradisjon i eldre kilder.

Norske Gaardnavne forklarer forleddet som det norrøne mannsnavnet *Hávarðr*. Klager (og bygdeboken) mener derimot at forleddet i navnet er et mannsnavn *Hav/Hava* (norrønt *Hafr*). Ifølge oppslagsverket *Gamle Personnavne i norske Stedsnavne* er både *Hafr* og *Hávarðr* vanlige forledd i stedsnavn, og de eldre belagte skrivemåtene er til dels sammenfallende. For eksempel er gnr. 81 i Sør-Fron, som er forklart som mannsnavnet *Hafr* eller *Hafri*, skrevet *Haffuirstadt*, *Houffuerstad*, *Haffuerstad*, mens navnet i denne saken har eldre skrivemåter som *Hoffuorsgard*, *Hoffuirsgaardt*, *Hoffuersgaard*. At det er usikkert hvilket personnavn som ligger til grunn for et gårdsnavn er kjent også i andre tilfeller, for eksempel *Manglerud* i Oslo og *Gunnilsbu* i Arendal. Når opphavet er usikkert, bør uttalen være avgjørende for skrivemåten. Og selv om det skulle være slik at *Hávarðr* er opphav til gårdsnavnet, er det tydelig at man lokalt mener at navnet har et annet historisk opphav. Det er også grunn til å velge en mer uttalenær skrivemåte, jf. de utfyllende reglene til skrivemåten av norske stedsnavn: «Der eit stadnamn gjennom den nedervde lokale uttalen har fått ei ny tyding som står i strid med den som t.d. gammalnorske kjelder viser at namnet opphavleg må ha hatt, blir det eit skjønsspørsmål om ein skal basere seg på den eldre eller den moderne tydinga. Den vanlegaste praksisen vil vere at ein byggjer på den tydinga folk knyter til namnet i dag».

Skrifttradisjonen for dette navnet er varierende, jf. *Norske Gaardnavne* og opplistingen i Kartverkets vedtaksbrev. Skrivemåten *Havasgard* har tradisjon lokalt, men er ikke brukt i matrikler (navnet står ikke på kartserien Norge 1:50 000). På den annen side er det heller ingen tradisjon for Kartverkets vedtatte skrivemåte *Havardsgard*.

Etter en samlet vurdering tilrår vi skrivemåten **Havasgard** for gårdsnavnet og de avledede navnene, i samsvar med lokale ønsker. Denne skrivemåten er i samsvar med uttalen, jf. lovens hovedregele i § 4 første ledd, og den åpner for begge de mulige tolkningene av navnet (mens *Havardsgard* derimot låser tolkningen til *Hávarðr*).

Vennlig hilsen

Anne Svanevik
navnekonsulent

Daniel Gusfre Ims
seksjonssjef

Line Lysaker Heinesen
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

Mottakere:

Kartverket	Postboks 600 Sentrum	3507	HØNEFOSS
------------	-------------------------	------	----------

Kopi til:

Anne Svanevik